

2017-150

Archeologienota Beerse Koloniedijk 2

Programma van maatregelen

Bert ACKE, Maarten BRACKE en Kris VANQUAETHEM

13-10-2017

1. Gemotiveerd advies

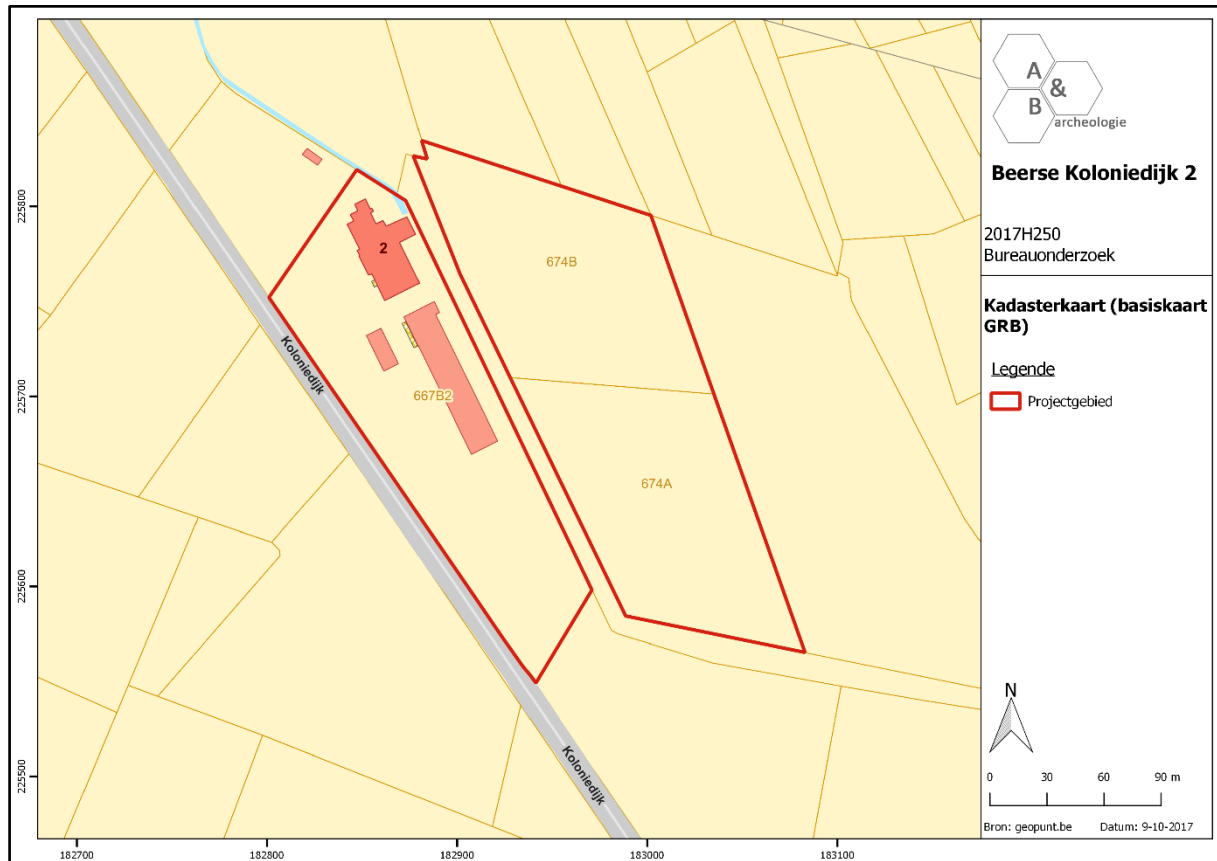
De archeologienota kadert in het Onroerenderfgoeddecreet van 12 juli 2013. Naar aanleiding van een geplande aanvraag voor een stedenbouwkundige vergunning te Beerse Koloniedijk 2, gelegen buiten woon- of recreatiegebied waarbij de totale oppervlakte van de ingreep in de bodem 5000m² of meer beslaat en de aanvrager een natuurlijke persoon of privaatrechtelijke rechtspersoon is, dient de initiatiefnemer een archeologienota toe te voegen aan de vergunningsaanvraag. De archeologienota dient opgemaakt te worden onder supervisie van een erkend archeoloog.

Het terrein is gelegen tegen de noordelijke grens van de gemeente Beerse (provincie Antwerpen) tegen de gemeente Merksplas aan. Het plangebied, met een totale oppervlakte van 42129m², bevindt zich aan de noordoostelijke zijde van de Koloniedijk. Het terrein is opgesplitst in twee delen met tussenin een landweg (openbare wegeenis). Het westelijke deel, met een oppervlakte van ca. 17638m², is momenteel bebouwd met een woning en stallingen. De stallen zijn onderling verbonden door (on)verharde wegen. Bij eerdere vergunde werkzaamheden werden hier reeds een grote stalling bijgebouwd en een stalling uitgebreid, deze zijn echter nog niet te zien op de luchtfotografische bronnen. Nieuwe geplande werkzaamheden zullen hier niet meer plaatsvinden. De oostelijke helft, met een oppervlakte van ca. 24491m², is momenteel ingenomen als landbouwgrond. Hier zullen de nieuwe geplande werkzaamheden plaatsvinden. Kadastraal gezien kan het projectgebied teruggevonden worden op: Beerse, afdeling 1, sectie A, perceel nr. 667B2, 674B en 674A.

De geplande werken omvatten de bouw van twee grote stallingen in het oostelijke deel (ca. 24491m²) van het plangebied. De stallingen worden naast elkaar gebouwd over nagenoeg het volledige oostelijke deel. De stallen hebben een grootte van 30 op 200m (6000m²). Tussen de stallingen ligt een vrije ruimte van 5m. Bij de aanleg van de stallingen worden graafwerkzaamheden uitgevoerd voor de funderingswerken waaronder het afgraven van de teelaarde, de aanleg van de betonnen vloerplaat en funderingssokkels. De geplande werken zullen een impact hebben op het bodemarchief. In het westelijke deel (ca. 17638m²) zullen geen nieuwe geplande werkzaamheden meer uitgevoerd worden. De werken werden hier bij een eerdere vergunning uitgevoerd. De geplande werken zullen een nefast impact hebben op het bodemarchief in het oostelijke deel van het plangebied (ca. 24491m²). In deze zone dient bijgevolg verder archeologisch onderzoek te gebeuren. Het archeologisch kader toont bovendien een matig tot hoog archeologisch potentieel aan gezien de gekende archeologische sites en de ligging op de zandrug. De bodemkaart geeft wel voor het gebied een nattere bodem aan.

Het uitgevoerde bureauonderzoek is volledig waarbij alle relevante en beschikbare bronnen teruggevonden werden en geraadpleegd. Op basis van het verslag van resultaten van het bureauonderzoek kan de aan- of afwezigheid van een archeologische site echter niet gestaafd worden. Wel werd duidelijk dat het terrein een matig tot hoog archeologisch potentieel kent. Daarom is voor het oostelijke deel van het projectgebied dat dermate verstoord zal worden noodzakelijk om een verder vooronderzoek uit te voeren. Het geselecteerde gebied heeft een oppervlakte van 24491m². In het westelijke deel (ca. 17638m²) worden geen werkzaamheden ingepland. Er wordt geopteerd om vooronderzoek uit te voeren in de vorm van proefsleuven. Deze techniek is volgens een kosten-batenanalyse de beste optie om alle archeologische informatie te

verzamelen. Andere vooronderzoeken (boringen, geofysisch, oppervlakteprospecties en metaaldetectie) zijn niet zinvol en dienen bijgevolg niet uitgevoerd te worden.

Figuur 1 Uitsnede uit het kadasterplan met aanduiding van het projectgebied (bron: geopunt.be).

2. Administratieve gegevens en afbakening

Locatiegegevens: Antwerpen, Beerse, Koloniedijk 2

Lambertcoördinaten onderzoeksgebied: X: 182848 en Y: 225815; X: 183080 en Y: 225567

Kadastergegevens: Beerse, afdeling 1, sectie A, perceel nr. 667B2, 674B en 674A

De totale site heeft een oppervlakte van ongeveer 42129m². Op basis van de impact van de werkzaamheden dient enkel over het oostelijke deel (ca. 24491m²) van het terrein verder vooronderzoek te gebeuren door middel van proefsleuven. De onderzoeksmethode wordt hiernavolgend verder gedetailleerd besproken.

Deze proefsleuven kunnen aangelegd worden nadat de terreinen vrij zijn van gewassen en teelten en nadat de bouwvergunning definitief bekomen is. Het onderzoek dient op basis hiervan te gebeuren volgens een uitgesteld traject.

3. Vraagstelling

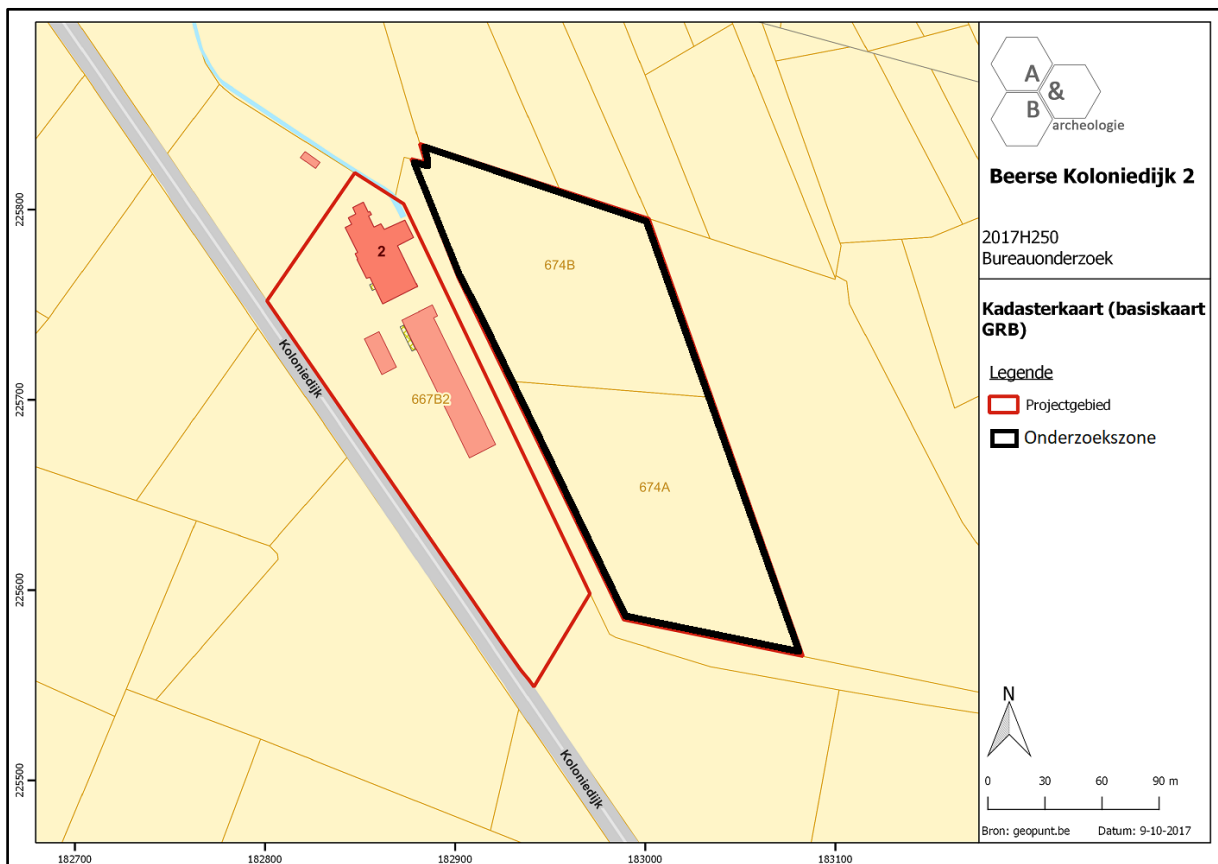
Het doel van de onderzoeken is het achterhalen of er op het terrein één of meerdere archeologische sites aanwezig zijn en te bepalen welke maatregelen dienen te worden genomen voorafgaand aan de verdere ontwikkeling van het projectgebied. Daarnaast kan ook de verstoringsgraad in kaart gebracht worden. Hieronder worden enkele specifieke, niet limitatieve, onderzoeksvragen weergegeven.

- Vraagstellingen voor een proefsleuvenonderzoek:
 - Zijn er archeologische sporen aanwezig? Welke spoorcategorieën komen voor?
 - Wat is de bewaringstoestand van de aangetroffen sporen?
 - Maken de sporen deel uit van één of meerdere structuren en behoren ze tot één of meerdere periodes?
 - Zijn er indicaties omtrent artisanale activiteiten of aanwijzingen voor andere functionele eigenschappen?
 - Wat is de relatie tussen de archeologische sporen en het landschap?
 - Kan een archeologische site uitgesloten worden?
 - Wat is de graad van verstoring binnen het plangebied?
 - Kunnen de aangetroffen sporen gelinkt worden met de gekende archeologische sites?

4. Plan van aanpak (onderzoeksstrategie, -methode en –technieken)

Uit het verslag van resultaten kwam naar voor dat verder vooronderzoek met ingreep in de bodem door middel van proefsleuven de meest aangewezen methode is om het plangebied te onderzoeken.

De afbakening van het onderzoeksgebied komt overeen met het oostelijke deel (ca. 24491m²) van het plangebied zoals te zien op figuur 2. De voorziene onderzoeksmethode moet niet uitgevoerd worden indien de geplande werken alsnog niet zullen plaatsvinden.

Figuur 2 Zicht op het oostelijke deel waar verder archeologisch onderzoek nodig is (bron: geopunt).

- Proefsleuvenonderzoek

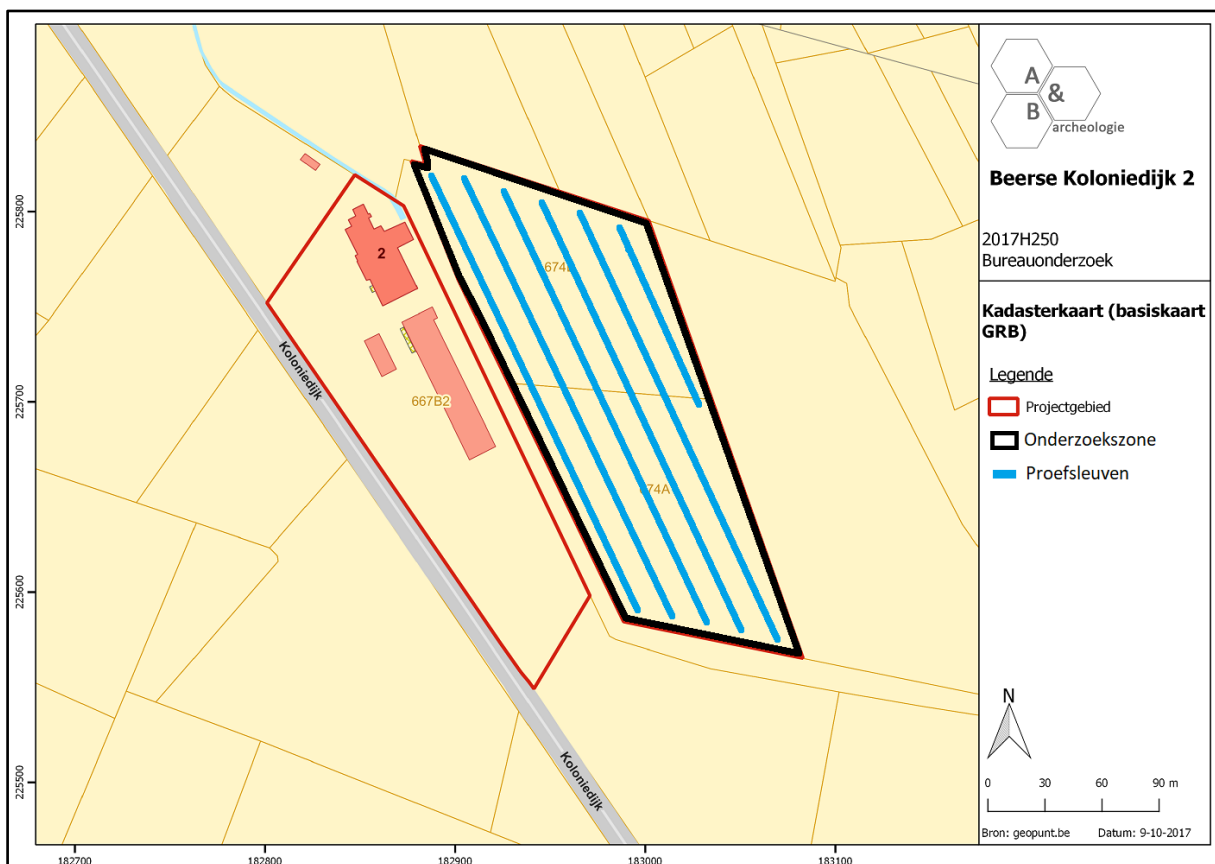
Teneinde na te gaan of er archeologisch relevante grondsporen aanwezig zijn binnen het onderzoeksgebied, dient gebruik gemaakt van de inplanting van parallelle ononderbroken proefsleuven in het onderzoeksgebied. Bij de inplanting bedraagt de afstand tussen de proefsleuven minimum 12m en maximum 15m (van middenpunt tot middenpunt). Voor de uitgraving wordt gebruik gemaakt van een niet-getande graafbak. De sleuven zijn 1,80 tot 2m breed en bij voorkeur NW-ZO georiënteerd, aangezien dit het meeste trefkans biedt om oude gebouwstructuren aan te

snijden. In dit geval zullen 6 NW-ZO georiënteerde sleuven aangelegd worden. Daarnaast worden extra volg-, dwarssleuven of kijkvensters aangelegd om beter inzicht te krijgen in de aard van de aangetroffen archeologische sporen. Deze worden vrij gekozen door de uitvoerende erkende archeoloog tijdens het veldonderzoek.

Er wordt 10%, oftewel ca. 2450m², van de onderzoekbare oppervlakte opengelegd door middel van sleuven en 2,5%, oftewel ca. 612m², door middel van volg-, dwarssleuven of kijkvensters. In totaal wordt zo 12,5% oftewel 3062m² onderzocht. Op die manier is er een maximale info voor een minimale kost.

De grond wordt gescheiden afgegraven en gestockeerd naast de sleuf. Het dichten gebeurt op zo'n manier dat de originele bodemopbouw opnieuw bekomen wordt en dat de draagkracht van de bodem minstens gelijk is aan de draagkracht voorafgaand de start van het veldwerk. Indien nodig worden kwetsbare sporen (bv. urnengraven) afgedekt met waterdoorlatende doek.

Zowel het veldwerk als de verwerking en rapportage van de hierboven beschreven methodes dienen te voldoen aan de methodiek zoals beschreven in de Code van Goede Praktijk. Het onderzoeksdoel is succesvol bereikt indien de vraagstelling gefundeerd kan beantwoord worden.

Figuur 3 Projectie van de 6 sleuven op het kadasterplan (bron: geopunt.be).

5. Gewenste competenties

- Het team voor het proefsleuvenonderzoek moet bestaan uit minstens 1 archeoloog met minstens 100 werkdagen ervaring met onderzoek op zand(leem)gronden.
- Het team voor het proefsleuvenonderzoek moet bestaan uit minstens 2 archeologen met minstens 40 werkdagen veldervaring met proefsleuvenonderzoek in zand(leem)gronden.

6. Voorziene afwijkingen ten aanzien van de Code van Goede Praktijk

Er zijn geen voorziene afwijkingen ten aanzien van de Code van Goede Praktijk.